Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De legibus - Cod. Ettenheim-Münster 220

Münzer, Franz

[S.l.], 1715

Sectio 2da

urn:nbn:de:bsz:31-122324

Visual Library

nil omnino gravis potestatis ferendi legis pro tota et universali Ecclesia habeat, habetur idque
ea vere reali potestate procedendi et ordinandi ea, quae ratione videbunt et debent
Christo et Christianorum Ecclesiae pro tranquillitate fideliter veri et novi Pontificis Christi
vicarii et quoad corpori mystico praestat de vere non id sed ad suae conservationem et utili-
tatem quae ratione videbunt, posse ordinare, et ordinando se defendere quod usque
caput sibi partialiter quae melius defendat: quoniam id praestat corpori mystico Ecclesiae.

Aliud tertia Lagm: dicit de Capit. Cathedrali: quidquid succedit in omnem iurisdictionem 1054
ordinaria Episcopi tam vacantia quam plenitudine, potest ferre statuta quoad generalia pro sua
diocesi aut provincia quae prius legis retinent, et tenent ipsa statuta recapitulatis. Hoc est
quod capit. Cathedrale succedat in iurisdictione ordinaria Episcopi adeo quod Episcopus potest
fieri hoc potest capit. si Episcopus non fuerit. quantum in ordinaria iurisdictione succedat
capitulum collegium sic capit. Episcopali sede vacante de maioritate et [illegible] in 6. ubi dicit
Episcopali sede vacante potest capit. seu ad quem Episcopalis iurisdictio pertinet, nostri
[illegible] quibus verbis iurisdictio expresse recognoscit capit. sede vacante: quare dicit etiam
quod capit. succedat in iurisdictione ordinaria: iurisdictio quae Episcopus delegata quae ordinaria
non, seu potius electa industria pure, non devolvatur ad capit. ea etiam quae capit. tempore sedis
vacantis decernit, a subsequente Episcopo aut summo Pontifice postmodum possunt revocari, sicutem
et quidem non revocantur firmitate tenent. plura de capitulis sede vacante potestate et
licentia videri possunt apud Lagm: l. i. tit. 4. c. 7. §. 4. nobis hic de potestate ferendi leges
Ecclesiae in presenti dicta sufficiant.

Lectio tertia.

Quinam quos sit potestas condendi leges civiles?

Naturaliter omnes homines non in libertate sua natura nascuntur, ut alteri ex natura subiecti 1054.
sint nisi reverentialiter filii filiis subiecti sunt genitoribus, unde etiam Roma potestas in
hac data nulla legitimo creatus fuit, sed in ea proter hanc tam eius dominandi facultas
sed Scriptura testimonium extenta illam: possum tamen praecedit quidem Ignavata Vocata
in ordine suo coniuncta valuit, de legibus officiis quibus hanc et eorum vocatae in officiis
suis benevolentia providit et enim ratione illuminavit et cognoscerent

ut pro pacifica sibi gvivendi gsuetudine necessariu quoq; est, ut vnu inter se supra se
tolerent, ipsiq; imperio subiacerent, n go tam ordinatne divina gm hnum Dei sapientia
illuminata voluntate hoc hni dominatne temporali dominatur, quia tn oni ordo Deo
placet, ipse Regum Imperia quoadusq; iustiae limites n excederent, servanda ce gfirmavit,
ut in veteri et nova pluribus locis legit scriptura, qd autm dicit in scriptura p me
Reges regnant n refert ad primeva Regu institutne, sed ad Regiminis discretione
et sapientiae gubernium gsi diceret p sapientia Dei illuminante Reges regnant, et
legu gditores iusta decernunt. hoc praefata quid de lege et via ordinaria tm
illgi gvenit, quare n negat qd quida Reges in veteri testmto immediate a Deo
instituti, sed quia ordinariu illud n fuit, sed extra ordinaria tm Dei dilectne factu,
in praesenti cum de ordinario dicit, n afficit.

106. Ex eo autm qd Reges et principes pmo p populorum gsensu fuerint gstituti, diversae
regnandi dternatnes evenerunt, et aliud Regnu factu e Monarchicu aliud Aristo-
craticu, aliud Democraticu, et iterum aliud oligarchicu, et rdu diversas has
regnandi dternatnes in diversis facultas gdendi leges subsistit. in Regimine
etenim Monarchico gmodo illud appellat, in quo vnq tm supremq e dominans,
cui oes alij tangm principi suo subiacent, gle Regnu e imperium Romanu, ubi
vnus oniu princeps e Imperator, in Regimine ingm Monarchico potestas ferendi
leges gsistit penes ipsu Monarcha seu vnu illu supremu dominante, et ideo
Imperator gtm de iure potest condere leges pro toto imperio, sed tn pp recessu im-
perij de anno 1576. ut advertit P. König l. 1. decret. tit: 2. n. 9. iam has
universales leges ferre n poest nisi cum suffragio et gsensu principum Imperij. in
Regimine aristocratico sicut dominandi potestas n e circa vnu sed circa Optima-
tes, ita etm circa eos residet condendi leges facultas, in eos etenim sic comtas ius
suu tfudit, ut mutuo suffragio Optimates in eius Utile gevererent, et huiusmodi
e Regnu sive Regime Venetorum. in Regimine Democratico legu condendi
facultas e ad huc circa ipsa comtate et populu et huiusmodi Regimen videt habere res

publica helvetorum. oligarchicum denique illud regimen dicit quod penes paucos
ad tempus reverendum quidem, et sic videtur quod oligarchicum reducit potius ad aristocra-
ticum. cum enim diversum regimen alia fundamentis sed non sit, nisi quia populus unus
in una congregatio magis placuit singulorum ad unum aliquibus aut vicissim magis
pluribus quam uni ministrare, fuit autem in unitate pro omnibus et singulis pro omnibus aggregatis
ita etiam forsitan illud et praecipuum est regimen, quod omnes dominantur illum absolutum
caput reconoscit, et idem sub uno summo interim capite Christo quod suae institutis Gulielmus
inquit omnes clerus et fratres principes et episcopi, omnes cui subordinantur omnes princi-
pes et episcopi omnes.

Tertium generali quoque resolutione ad quodlibet sectae, et doctrinae omnes peritis indicari 107.
tale serendo et fil. quod potestas legislativa non tantum praerogativa boni et fidelis,
sed etiam infidelibus et malis, quae ipsa leges condere, si in justitia limite, nec excedant
quia ita sunt sancta canones ad statuendum rationem juris, nullatenus obligent, non quidem ideo
quia ab infidelibus lata est, sed quia in necessaria dotate ad sui valore requisita deficiunt,
legum enim necessaria dotis est ut quod sapiat divina caritas honesta et justa. et dogma fidei
contra Wiggleff in synodo generali synodo damnatum, quod ab eius haereticis
articulis in hoc verba sonant, nullus est dominus civilis, nullus est praelatus, nullus est episcopus cum est
in peccato mortali, et longum haereticis fuit condemnatus, nec immerito, cum enim Christus noluerit
insistere ut addiscens justis legibus infidelium, quod a pharisaeis tentatus gentili cesari dari
insistere tributum dicens dale cesari quae cesaris sunt quae etiam sunt notae fidei petrus in ma
sua catholica c. 2. dixit servi subditi estote in omni timore domini non tantum bonis
fidelibus dominis, sed autem perversis et obedire domini dicentis suis. cur tributum gentili cesari
dari imperaret, si cum infidelitate aut peccato dominium stare negaret? sequitur
proinde est, quia cum peccato etiam mortali dominium stare potest, ergo non temporale
sed etiam spirituale, quoniam si senkia declaratoria quia eo privatus non fuerit, unde
laudo in peccato mortali valide gerebat valide etiam absolvit, episcopus quoque valide
ordinat valide inaugurat. Hinc quod in eadem synodo contra Hus et
Wiggleff dictum fuit. quod autem leges infidelium si justitia limite excesserint aut
contra sectae canones quod statuerunt nullatenus obligent, ex eo fidei liquet
quia leges non sunt de vinculo iniquitatis aut in bona statu, sic non vinculum sunt

si qua salubria alia statuta aut qua iustitia a fidelibus sequela obligarent, ita positis sit.

108. Assertio primaria potestas condendi leges civiles gerit, cui et omnis ordinari civibus gubernaco munitatis incumbit: et idcirco summus Pontifex spiritales leges quae pro toto orbe Christiano, civiles autem pro iis duntaxat terris in quibus proprie dominium spirituale potestate et iurisdictione gerit temporale, simpliciter sine consensu in regnis suis hereditariis, in terris autem imperii ex supra memorata recessu de anno 1576. §. abant dort daß in cui. Cum consensu principum imperii: leges in regnis optimatum in sua republica principe in suo principatu leges civiles condere possunt in quibus civiles ordinaria iurisdictione temporale ipsi competit sortiantur. E contra et certa sentia quae universali illi institutionali, qui cum lex sit ordinatio quaedam rationis cuius quae curam communitatis habet, omnis quinque tribunalis de potestate condendi leges, quam de communitatis gubernatione ex ordinaria habuerit iurisdictione. Sed fundum quae requirit iurisdictio ordinaria ex curam communitatis ordinaria, unde quia vice tum ordinarii agit, leges condere non potest. Fundum ex quo quinque pontifex summus Ecclesiae leges civiles condendi facultate non polleat nisi in iis regionibus, in quibus cum spiritali temporali gaudet dominio, tum indirecte dominium civile ipsi greatur super universo orbe christiano ut ipse de iure divino ipsi illa ultime esse ovis meas et quod legatorum aut etiam quoliqde verbis aforma patrestrum, quibus loci quinque spiritualis gubernandi potestas in illi civibus directe intendit, tum indirecte simul habuit potestas temporalis, atque ipsi illa quod civiliter spiritualibus ovium rationem obiect repellebatur, et sane S. Gelasius in et fatis promisse nisi Christi ei potestas iudicandi est collata, quae pro negotio salutis spiritualis et fidei defendendo leges civiles illi aterio infringere aut annullare poset, illaque circa iura temporalia disponere, sine quibus Gelasii S. Sacramenti obiecerent et ovium salutem periclitarent: recte ipse tenetur, quod ex eo quia universali regendi ovis cura quae ipsa a Petro et eius in universali regimine successoribus, quae per eodem iure quae ipsum sit one illud infringere annullare et quae quae alia potestate in periculum salutis ovium statuere, adeoque directa civilium potestas summo pontifici quoniam in terris duntaxat sibi civiliter subiectis, indirecta vero in toto orbe christiano.

Et hanc sua potestate sumos hos Gulia Navarchos exercite gmonstrasse in cano-jos.
nibus et Ecclesiastica sacri depstat historia, in iure enim Canonico Cap. Cum Roberti de eo
qui duxit matrimonium Pontifex procepit illegitimis filijs alimenta prestare, quo tn
institutione Civili eis dd denegabant, alia huiusmodi plura in iure Canonico reperiunt ff.
Constat etm ex Ecclesiastica historia quomodo Reges et Imperatores n solum excomunicatis palmine
percussi, sed etm de Imperij suis auctte Pontificia depositi fuerint et in vice eorum alij
surrogati: sic etenim ex auctoratu Childerico Cs. Francorum Rege ad ipsorum Francorum in-
stantia Zacharias PP. qui vixit aria anno 741. Pepinum patronum subrogavit.
sic etm Leo Cs. Carolo magno Orientalium Imperatore instituit, anno: 4: in Concil.
Lateranensi Friderico 2. ab imperio deposuit, ut plura alia silentio transeamus, quibus
manifesto apparet, quia semper Pontifici sumo indirecta Civilis potestas etm in iis
temporibus retenta visa fuit, quo Ditioni eius Civiliter subiecta n fuerunt. Licitu indirecta
id est Ecd qd ipsi gravenka eorum Gulio autorium Ki Salay patereth, hoc igit periculo n sub-
sistente legis gdendi Civile potestas iure Pontificii denegat.

Inferitur ex dictis: qd si contingat regimen ex hereditate aut aliunde ad Reginam de-
volvatur, aut ad Principissam, etm hoc volent potestate gdendi legis Civile omnifles 100.
id est omes qui ditioni aut imperio earum ff subiecti obligentur. Cuius ratio est quia supremo
potestati ac regio iurisdictni annexa est legislatiua potestas: sicut fomina dignitati
et iurisdictni huiusmodi capax fuerit, ratio n est cur ea potestas legis huiusmodi gdendi illi
denegaretur. neq obstat qd Apstlus dicat docere mulieri n permitto neq dominari in
Virum Apstlus enim loqtur de doctrina fidei publice tradenda in Gulia, unde prohibet
mulieres silent in Gulia (ac et alterum loquitur de dominio priuato Oeconomico et inaequali
vbi caput mulieris Vir, n autem fuit locutus de dominio priuato et publico de quo no
loquitur. neq etm urgetur in lege fomina ff. de regulis iuris statuit fomina ab
omnibus officiis Civilibus et publicis remota est, et ideo nec iudicis est nec magistratu
gerere (ac loquitur enim lex prohata de fomina sortis inferioris n vero de excellentibus
ac in regimine constitutis, has enim dignitates Civilis idoneas et nostra cognoscimus etate
quo in solio Regina Angliae Anna sed etm varia principissa imperij dominationi
iure fungebant.

III. Infertur 2: Cum rdum phlum p quas caas res oritur p eas dissolvitur, potestas autem pontificia sit immediate a Xo, ea etiam a nullo hnum tolli poterit sed a solo Deo et Xo eius, adeoque neque in casu publicae haeresis poterit pontifex deponi, ut faventibus superis in tract. de fide docebimus, nisi auctte divina: quapp si quis pontifex in manifesta haeresin incidat, et propterea p gcilium generale destitutus suo officio denuntiet, ipsum generale gcilium n deponit, sed iure et auctte depositum tmodo declarat. egtra quia civilis potestas immedte e ab hnu comtate, p eandem hnum comtate iterum tolli poest etiam invito principe si tn iustus titulus fuerit puta si princeps in tyrannide declinet, vel n servet pactum cum republica initum: dico go si iustus subsit titulus sine caa enim nisi p aperta iniustiam n poest populus principem semel legitime electum deponere, quia p legitima electne one ius suum tstulit in illum, qd tlatum nequit re assumere et in se vel in alium tferre, cum illud titulo donationis factum sit proprium principis. ex eiusdem ratnis quaenientia deducitur, qd si titulo belli iusti aut alio iusto modo dominium comtatis principi fuerit aquisitum, illud denuo de principe tollere n sit in populi potestate, gnia illud princeps n accepit a comtate qui solus tn licitae repetitnis ex iusta caa e titulus. qd si vero iniusto bello aut p tyrannide dominium aquiri gtigerit in comtate, iniusta dominij e usurpao, quoad vesqs gsensu eorum quorum interest fuerit legitimata, quousque leges gditas vi et robore suo carere satis apertum e. gbus etiam quae rdum exigentia tituli dicta fuerant satis explicata manent, obiectbus enim gbuscunque occurri ex dictis de facili poterit, et ideo erit.

Sectio 3tia.

Quanta in legibus tum civilibus tum canonicis promulgatio requiratur?

Promulgatne gnda publica in ordine ad fundandam obligatne actualem ad one legem humana sive ecclesiastica sive civile necaria ee ex dictis hbetur, et vix reperire e respiciendo ad comem onium populorum gsuetudinem, qui infidietur, sed hoc in superioribus satis discussum